

GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Overzicht wijzigingen / evaluaties

Versienummer: **Datum:** **Wat is er gewijzigd:**

1.0	29-07-2021	Ontwikkelen document
2.0	13-06-2023	Geëvalueerd en geen aanpassingen
3.0	07-02-2024	Evaluatie van document. Toevoeging: • Stappenplan bij vermoeden geweld- of zedendelict door een medewerker • Stappenplan bij signalen seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen
4.0	10-02-2025	Geëvalueerd en geen aanpassingen

Inleiding

Voor wie?

Dit document is van toepassing op alle medewerkers van alle opvangvormen van HOPPAS Kinderopvang.

Waarom?

Wanneer een medewerker van HOPPAS geconfronteerd wordt met (seksueel) grensoverschrijdend gedrag op de opvang is het van belang dat hier op een professionele manier mee wordt omgegaan.

Wat is de inhoud?

Elk deel in dit protocol is in beginsel van toepassing op verschillende situaties, hoewel niet altijd direct duidelijk hoeft te zijn welk deel van dit protocol moet worden ingezet.

Algemeen zwijgplicht

Medewerkers in de kinderopvang hebben een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de medewerker om geen informatie over kinderen en ouders aan derden te verstrekken, tenzij daarvoor toestemming is gegeven. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende kunnen of willen meewerken.

Wettelijke meldplicht

In het geval sprake is van een vermoeden dat een (pedagogisch) medewerker of de houder zich schuldig heeft gemaakt aan een zedenmisdrif jegens een kind, dan dient direct contact te worden opgenomen met de vertrouwensinspecteur. Dit is vastgelegd in artikel 1.51b Wko. Artikel 1.51b Wko regelt de meld-, overleg- en aangifteplicht, waardoor in contact moet worden getreden met de vertrouwensinspecteur. In het wetsartikel wordt overigens niet gesproken over de “vertrouwensinspecteur”, maar over “een door Onze Minister aan te wijzen deskundige”. De vertrouwensinspecteur is in dit geval aangewezen als deskundige.

Werkwijze

Inleiding

Bij vermoeden van misbruik door een medewerker gaat het om ongewenste omgangsvormen. Hieronder verstaan we handelingen van een groep of van een individu, die door een persoon, die deze handelingen tegen zich gericht ziet, als vijandig, vernederend of intimiderend worden beschouwd. Ongewenste omgangsvormen komen tot uiting in verbaal, fysiek of ander non-verbaal gedrag. Dit gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die hiermee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

De volgende vormen van ongewenste omgangsvormen zijn te onderscheiden:

Seksuele intimidatie

Ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag. Dit gedrag wordt door degene die het ondergaat, ongeacht sekse en/of seksuele voorkeur, ervaren als ongewenst en onplezierig. Seksuele intimidatie kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn.

Agressie en geweld

Voorvallen waarbij een kind psychisch of fysiek lastiggevalen, bedreigd of aangevallen wordt.

Pesten

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychisch, fysiek of seksueel geweld door één persoon of groep tegen meestal één ander, die niet (meer) in staat is zichzelf te verdedigen.

Discriminatie

Het zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun sekse, ras, godsdienst of levensovertuiging of seksuele voorkeur.

Grensoverschrijdend gedrag

De veiligheid van kinderen staat voorop bij HOPPAS. Medewerkers en de werkgever hebben hierbij een grote taak. Bij aanwijzingen van seksueel of ander geweld door een medewerker moet de werkgever altijd overleggen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

De vertrouwensinspecteur kan de werkgever of werknemer adviseren wat zij kunnen doen als zij aanwijzingen hebben dat een werkgever of werknemer seksueel of ander geweld tegen een kind gebruiken en kan de hulp bieden bij het doen van aangifte. Het team van de vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs is tijdens kantooruren te bereiken op het telefoonnummer: 0900-1113111.

Melding over de houder

Indien de medewerker aanwijzingen heeft dat de houder zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan is de medewerker verplicht tot het doen van aangifte bij de politie. Hij/zij kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de medewerker begeleiden bij het doen van aangifte.

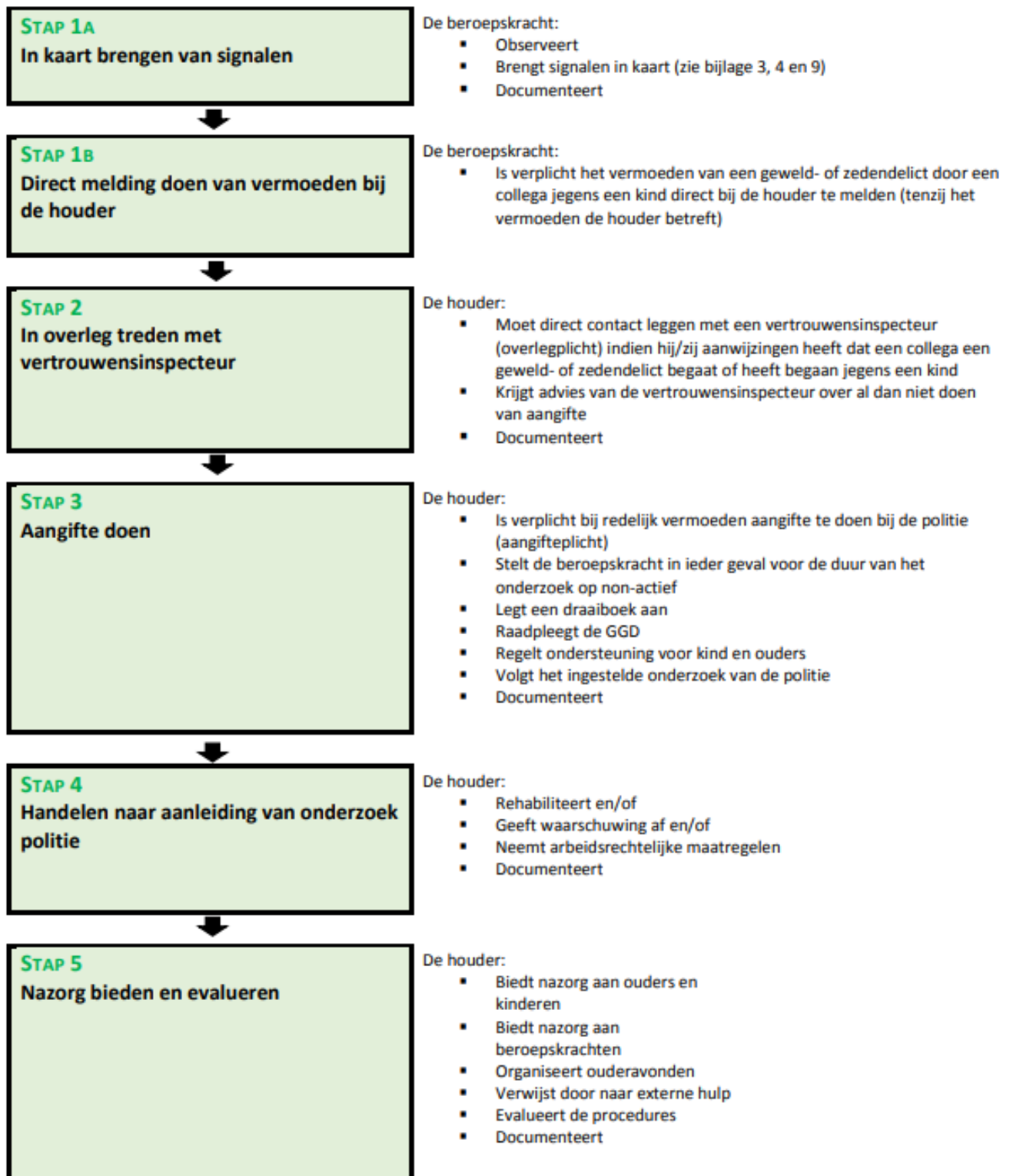
Melding door een ouder

Indien een ouder aanwijzingen heeft dat een medewerker of leidinggevende een geweld of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan kan de ouder contact opnemen met de vertrouwensinspecteur (0900-1113111). Daarnaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie. De vertrouwensinspecteur zal de ouder adviseren om contact op te nemen met een leidinggevende van de kinderopvanginstelling. Betreft het de leidinggevende dan is het advies om contact op te nemen met de houder. Zodra de kinderopvangorganisatie door de ouder is geïnformeerd, ontstaat voor hem/haar de meldplicht.

Melding door een kind

Indien een melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. Als het slachtoffer de klacht meldt, ben je verplicht dit te melden bij de houder. Het is belangrijk om discreet te handelen, maar beloof geen geheimhouding aan het kind. Naast Veilig Thuis worden zo nodig derden ingeschakeld voor hulp aan het kind. Informeer ouders van het betrokken kind. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Je uitgangspunt is het waarborgen van het gevoel van veiligheid bij het kind.

Stappenplan bij vermoeden geweld- of zedendelict door een medewerker

Seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen

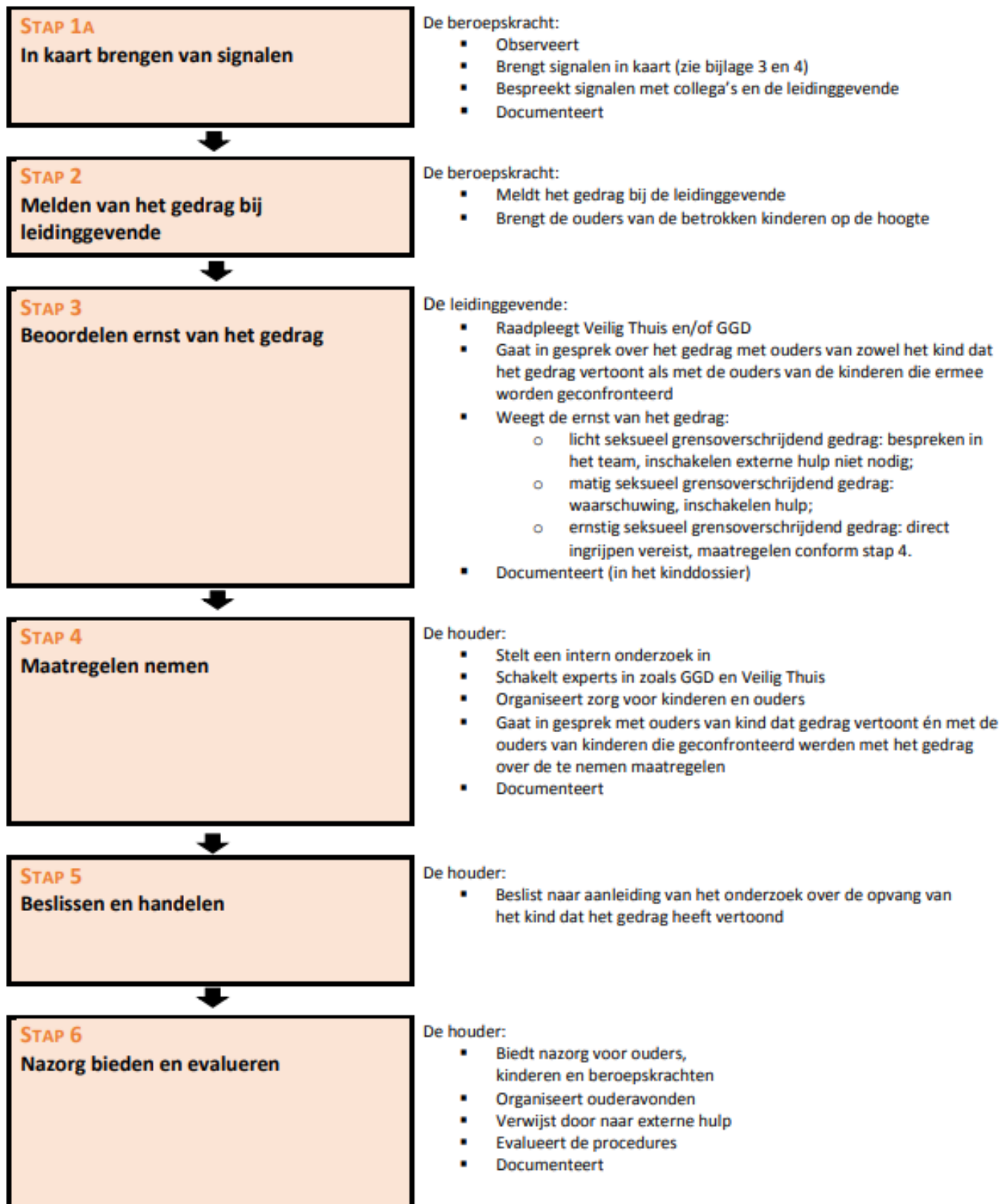
Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag gaat het om seksueel gerichte aandacht tot uiting komend in non-verbaal, verbaal of fysiek gedrag, dat zowel opzettelijk als niet opzettelijk kan zijn. De gedragingen worden door het kind dat ze ondergaat, als ongewenst ervaren. Meestal is er sprake van machtsongelijkheid tussen de kinderen. Degene die het ondergaat bepaalt of het gedrag ongewenst is. Dit kan van kind tot kind verschillend zijn. Bij seksuele intimidatie is er sprake van gedrag dat gekenmerkt wordt door eenzijdigheid, ongewenstheid of dwang.

Ondanks het feit dat seksuele spelletjes of het verkennen van het lichaam door kinderen bij kinderen bij de gewone seksuele ontwikkeling horen, zijn er ook grenzen bij (seksueel getinte) spelletjes tussen kinderen onderling. Voor alle leeftijden geldt dat alle lichamelijke spelletjes waarbij kinderen elkaar pijn doen, te ver gaan.

Er zijn meerdere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel gedrag grensoverschrijdend is. Als aan één van deze criteria niet voldaan is, is er mogelijk sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Deze criteria zijn:

- Criterium 1 toestemming: om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moeten beide partijen daar toestemming voor hebben gegeven. Maar om toestemming te kunnen geven, moet men oud, wijs of geïnformeerd genoeg zijn om in te kunnen schatten:
 - Wat er precies gaat of kan gebeuren
 - Wat de consequenties kunnen zijn
 - Of het gebruikelijk is binnen een bepaalde groep of in de gegeven situatie.Toestemmen houdt bovendien meer in dan ja-knikken op een simpel verzoek en mag niet verward worden met geen verzet plegen.
- Criterium 2 vrijwilligheid: een gezond seksueel contact gebeurt altijd op vrijwillige basis. Er mag geen sprake zijn van dwang, geweld, manipulatie, dreiging of groepsdruk.
- Criterium 3 gelijkwaardigheid: om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moet er een gelijkwaardige relatie bestaan tussen de betrokkenen. Dit betekent dat er een zeker evenwicht moet zijn tussen beide partijen op het gebied van onder meer leeftijd, kennis, intelligentie, macht, levenservaring en ontwikkelingsniveau.
- Criterium 4 ontwikkelingsadequaat: doet het kind niets waar het te jong of te oud voor is, past het seksuele gedrag bij de ontwikkelingsleeftijd van het kind?
- Criterium 5 context adequaat: is het seksuele gedrag van het kind gepast, stoort of choqueert het anderen in de omgeving niet?
- Criterium 6 zelfrespect: heeft het kind zicht op de gevolgen van zijn of haar gedrag, neemt het geen risico's die schadelijke gevolgen kunnen hebben?

Stappenplan bij signalen seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen

Omgaan met de media

Als binnen een kinderopvangorganisatie een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Deel zelf nooit informatie over incidenten of vermoedens van kindermishandeling via (social) media. Bij HOPPAS wordt de pers alleen te woord gestaan door de directie.

Enkele aandachtspunten bij het omgaan met de pers door directie:

- Denk na over de keuze van een passieve of actieve opstelling. Door zelf de pers te informeren wordt wellicht erger voorkomen en wordt de regie min of meer in eigen handen gehouden.
- Denk goed na over de boodschap: wat willen we wel/niet vertellen en hoe formuleren we dat kort en concreet?
- Selecteer: wie staan we wel te woord en wie niet?
- Noteer voorwaarden: bijv. vragen vooraf op papier, afspraken over inzien en mogen corrigeren van tekst voor publicatie.
- De pers wordt pas ingelicht nadat personeel, ouders en kinderen goed zijn ingelicht.
- Betrach openheid binnen grenzen: vertel de waarheid, tot de feitelijke kern beperkt. Noem geen namen, bewandel geen zijpaden.
- Zorg voor een adempauze: niet direct reageren in bijvoorbeeld een live-uitzending, vragen vooraf inzien, terug (laten) bellen, afspraak later op de dag.
- Doe de contacten met de pers nooit alleen: bereid de boodschap samen met anderen voor, neem iemand mee of laat iemand meeluisteren, evalueer het samen.